
Dokument 13

(2012–2013)

Årsrapporter til Stortinget
fra Stortingets faste delegasjoner til internasjonale
parlamentariske forsamlinger

Årsrapporter fra Stortingets faste delegasjoner til internasjonale
parlamentariske forsamlinger for 2011

Innhold

	Side
Årsrapport fra Stortingets delegasjon til EFTA-parlamentarikerkomiteene og Den felles EØS-parlamentarikerkomiteen for 2011	5
Årsrapport til Stortinget fra Stortingets delegasjon til Den interparlamentariske union (IPU) for 2011	9
Årsrapport til Stortinget fra Stortingets delegasjon til NATOs parlamentariske forsamling for 2011	13
Årsrapport til Stortinget fra Stortingets delegasjon til Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europas (OSSEs) parlamentariske forsamling for 2011	17
Årsrapport til Stortinget fra Stortingets delegasjon til Europarådets parlamentarikerforsamling for 2011	19
Årsrapport til Stortinget fra Stortingets delegasjon til Den vesteuropeiske unions (VEUs) parlamentariske forsamling for 2011	23

Dokument 13

(2012–2013)

Årsrapporter til Stortinget
fra Stortingets faste delegasjoner til internasjonale parlamentariske forsamlinger

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til EFTA-parlamentarikerkomiteene og Den felles EØS-parlamentarikerkomiteen for 2011

Innledning

Stortingets delegasjon til EFTA-parlamentarikerkomiteene og Den felles EØS-parlamentarikerkomiteen for valgperioden 2009–2013 består av følgende representanter:

Medlemmer

Svein Roald Hansen (A), leder
Harald T. Nesvik (FrP), nestleder
Laila Gustavsén (A)
Laila Marie Reiertsén (FrP)
Jan Tore Sanner (H)
Gina Knutson Barstad (SV)

Varamedlemmer

Steinar Gullvåg (A)
Irene Johansen (A)
Kåre Simensen (A)
Jørund Rytman (FrP)
Torgeir Trældal (FrP)
Nikolai Astrup (H)
Siri A. Meling (H)
Geir Pollestad (Sp)
Laila Dávøy (KrF)
Borghild Tenden (V)

Delegasjonen deltar i tre parlamentarikerkomiteer: «Committee of Members of Parliament of the EFTA Countries», forkortet EFTA CMP, og som består av representanter for nasjonalforsamlingene i de fire EFTA-statene Norge, Island, Liechtenstein og Sveits, «Committee of Members of Parliament of the EFTA States», forkortet EFTA MPS, som utgjøres av folkevalgte fra de tre EFTA-statene som er med i EØS, Norge, Island og Liechtenstein, og Den felles EØS-parlamentarikerkomiteen, hvor også folkevalgte fra Europaparlamentet møter. Sistnevnte komité omfatter i utgangspunktet tolv representanter med

stemmerett fra Europaparlamentet, og et tilsvarende antall fra EFTA-landene som er med i EØS, hvorav seks fra Norge. Sveits har observatørstatus i EFTA MPS og den felles EØS-parlamentarikerkomiteen.

Stortinget legger vekt på behandling av europaspørsmål. En bestreber seg på å skaffe bred informasjon om aktuelle saker og tidlig involvering. Utenriksministeren redegjør halvårlig til Stortinget med en egen redegjørelse om EØS-samarbeidet og generelle europapolitiske spørsmål, etterfulgt av debatt.

Med tanke på en ytterligere forsterkning av kontaktene mellom Europaparlamentet og norske folke-

valgte etablerte Stortinget i 2010 et eget kontor i Norway House i Brussel, Stortingets Brusselkontor. En medarbeider i Internasjonal avdeling bistår Stortingets organer i kontakten mot Europaparlamentet. I 2011 gjennomførte kirke- utdannings- og forskningskomiteen besøk til Brussel. I løpet av året deltok flere norske representanter på fellesmøter mellom fagkomiteer i Europaparlamentet og fagkomiteer i nasjonale parlamenter.

Delegasjonen benyttet i 2011 aktivt de ulike møteplasser og muligheter for kontakt med europaparlamentarikere med hensyn til aktuelle EU- og EØS-relevante saker.

EFTA-parlamentarikerkomiteene

EFTA- og EØS-parlamentarikerkomiteens oppgave er å drøfte EFTA-samarbeidets og EØS-avtalens utvikling og europapolitiske emner, samt å virke som et konsultativt organ overfor EFTAs råd (ministrene). Man drøfter også den politiske utviklingen i de fire EFTA-statene. Det er komiteens formannskap, bestående av leder og nestleder i EFTA-landene, som deltar i byråmøtene. CMP- og MPS-komiteene ble i 2011 ledet av den norske delegasjonslederen, Svein Roald Hansen. Formannskapet ruller mellom EFTA-landene i CMP- og MPS-komiteene.

Parlamentarikerkomiteen møter hver vår og høst EFTA-ministrene. Fra Norge stiller nærings- og handelsministeren, mens det er utenriksministrene som deltar fra de andre EFTA-landene. Videre avholdes som regel to årlige møter mellom parlamentarikerkomiteen og EFTAs konsultative komité for arbeidslivets parter. Komiteen har de siste årene møtt EØS-/EFTA-ministrene til samtaler om EØS-saker, hvor også Norge deltar med utenriksministeren.

I tillegg til de faste møtene har EFTA- og EØS-parlamentarikerkomiteen de siste årene besøkt land av relevans i frihandelssammenheng, såkalt tredjelandsbesøk. Besøkene legges til land det er aktuelt å inngå frihandelsavtaler med. Fra norsk side deltar som regel delegasjonsleder og nestleder.

EØS-parlamentarikerkomiteen

EØS-parlamentarikerkomiteen «skal ved dialog og debatt bidra til en bedre forståelse mellom Felleskapet og EFTA-statene på de områder som omfattes av denne avtale» (EØS-avtalens artikkel 95). Komiteen «kan gi uttrykk for sine synspunkter i form av rapporter eller resolusjoner». Den skal «særlig behandle EØS-komiteens årsberetning [-] om hvordan avtalen virker og utvikler seg». Under hvert møte i Den felles EØS-parlamentarikerkomiteen drøftes således ulike utviklingstrekk ved og konsekvenser av EØS-avtalen. Denne komiteen omtales gjerne som EEA JPC, «EEA Joint Parliamentary Committee».

Forut for disse møtene utformes som regel rapporter og resolusjoner som det voteres over i møtene. Oppfølgingen av resolusjoner vedtatt under de foregående EØS-parlamentarikermøtene diskuteres også. En gjennomgående konklusjon fra disse årsrapportene er at EØS-avtalen fungerer tilfredsstillende. I 2011 ble Den felles EØS-parlamentarikerkomiteen ledet av Svein Roald Hansen. EFTA-landene og Europaparlamentet har annet hvert år formannskapet i denne komiteen.

Delegasjonens virksomhet i 2011

Stortingets delegasjon til EFTA-parlamentarikerkomiteene og til Den felles EØS-parlamentarikerkomiteen har i 2011 deltatt på følgende møter:

21. FEBRUAR, BRUSSEL

CMP-/MPS-MØTE

Utviklingen i forholdet mellom EFTA-landene og EU var hovedtema for møtet. Generelt synes EØS-avtalen å fungere bra, og den har i liten grad vært utfordret i Norge. Utvidelsen av og institusjonelle endringer i EU, økt makt til EUs byråer og kobling av ulike saker i såkalte «pakker», var andre temaer som ble drøftet da de representerer utfordringer for forbindelsene mellom EFTA og EU. Også forholdet mellom Sveits og EU ble belyst.

22.– 26. FEBRUAR, VIETNAM, HANOI

CMP TREDJELANDSREISE

EFTA-landene ønsker å innlede forhandlinger med Vietnam om en frihandelsavtale. En studie konkluderer med at dette vil være fordelaktig for begge parter. Vietnam er et interessant marked for eksport av varer og tjenester og for investeringer. Parlamentarikere fra Island, Liechtenstein, Norge og Sveits hadde møter med representanter fra nasjonalforsamling, regjering og næringsliv hvor de drøftet mulighetene for en frihandelsavtale. På vietnamesisk side ble det antydnet at en er positiv til å innlede forhandlinger med EFTA og at klarsignal kan komme allerede for sommeren.

11.–12. APRIL, SVALBARD

EEA JPC-MØTE

EØS-avtalen og nordområdepolitikk var sentrale temaer på møtet, som Norge ved delegasjonsleder Svein Roald Hansen var vertskap for. Arrangementet ble innledet med møter med stortingspresidenten og utenriksministeren i Oslo. Europaparlamentarikere fra Storbritannia, Polen, Østerrike, Tsjekkia, Irland og Estland deltok, i tillegg folkevalgte fra EFTA-landene. To resolusjoner ble vedtatt: *Annual Report on the Functioning of the EEA in 2010, og High North:*

Opportunities and Policy challenges. Deltakerne hadde også møte med Sysselmannen og besøkte Universitetscenteret på Svalbard (UNIS) og satellittstasjonen Svalsat.

21.–22. JUNI, SCHAAN, LIECHTENSTEIN

CMP-/MPS-MØTE

Møte mellom CMP og EFTA-ministrene

Møte mellom CMP og EFTA konsultative komité

Frihandel, eurokrisen og juridiske sider ved EØS-avtalen sto på dagsordenen. I møtet med EFTA-ministrene ble det orientert om utviklingen i EFTA, aktuelle politiske spørsmål ble belyst, og frihandelsavtalen med Kinas spesielle administrative region Hong Kong ble undertegnet. Avtalen er den første som inneholder bestemmelsene om miljø- og arbeidstakerrettigheter som ble vedtatt på EFTAs ministermøte i juni 2010.

26.–27. OKTOBER, STRASBOURG

EEA JPC-MØTE

EØS-avtalen var et sentralt tema under møtet. Også EFTA-landenes politiske utvikling ble gjennomgått, samt status for frihandelsavtaler. Tre resolusjoner ble vedtatt: *EU Digital Agenda and the EEA, EEA and Norwegian Grants: Contributing to the Social and Economic Cohesion in Europe, samt European Refund Scheme for Drink Containers.*

14. NOVEMBER, GENÈVE

CMP-MØTE

Møte mellom CMP og EFTA-ministrene

Det ble i møtet med EFTAs ministre orientert om utviklingen i frihandelsavtalene og EFTAs prioriteringer med hensyn til handelsforbindelser. En frihandelsavtale med Montenegro ble undertegnet i ministermøtet. Denne avtalen ble den 24. i rekken av frihandelsavtaler inngått med 33 land og territorier utenfor EU, hvorav fem er med partnere i Sørøst-Europa. Intensjonen om en fremtidig frihandelsavtale med Costa Rica, Honduras og Panama ble annonsert.

15. NOVEMBER, BRUSSEL

Møte mellom CMP/MPS og EFTA Forum for lokalt og regionalt folkevalgte

Møte mellom CMP, EFTAs konsultative komité og EØS-EFTA-ministrene

For første gang ble det avholdt møte mellom EFTA-parlamentarikerkomiteen og Forum for lokalt og regionalt folkevalgte. Tjenester av allmenn interesse ble diskutert, og partene utvekslet informasjon om nylige aktiviteter. Ministrene orienterte om utfallet av EØS-rådsmøtet, etterfulgt av en debatt mellom partene med fokus på den økonomiske krisen, EØS-avtalen, det tredje postdirektivet og økende arbeidsløshet i Europa.

16. NOVEMBER, BRUSSEL

Konferanse med CMP og konsultativ komité om den økonomiske krisen

Partene møttes til en felles konferanse om den økonomiske krisen i Europa, hvor EUs politikk ble spesielt belyst, samt erfaringer fra mindre land. Også erfaringer fra hvordan Island, Norge og Sveits har håndtert krisen ble diskutert.

Delegasjonens virksomhet i 2012

Det er Europaparlamentet og delegasjonsleder Pat Gallagher, Irland, som har formannskapet i den felles EØS-parlamentarikerkomiteen i 2012. Sveits har formannskapet i den ene av de to EFTA-parlamentarikerkomiteene, CMP, mens Liechtenstein har formannskapet i den andre komiteen, MPS.

Evalueringen av EØS-avtalen vil være et sentralt tema i 2012, og det forventes at resolusjonsforslaget om at EFTA-/EØS-parlamentene bør motta EU-kommisjonens lovforslag idet de legges frem, vedtas.

EFTA-/EØS-parlamentarikerkomiteen vil videre delta i CMP-/MPS-møter i Brussel 6. februar, og leder og nestleder i Stortingets delegasjon deltar på tredjelandsreisen til Indonesia 6.–10. februar, hvor EFTA er i dialog om en frihandelsavtale. Det vil også finne sted møter i den felles EØS-parlamentarikerkomiteen og CMP/MPS-møter på Island 2.–4. mai, samt møte med konsultativ komité og EFTA-ministrene 28.–29. juni i Gstaad, Sveits.

Oslo, den 11. april 2012

Svein Roald Hansen

delegasjonsleder

Årsrapport til Stortinget fra Stortingets delegasjon til Den interparlamentariske union (IPU) for 2011

Innledning

Stortingets delegasjon til Den interparlamentariske union (IPU) for valgperioden 2009–2013 består av følgende representanter:

Medlemmer

Ingrid Heggø (A), leder
 Øyvind Vaksdal (FrP), nestleder
 Truls Wickholm (A)
 Gunnar Gundersen (H)

Personlige varamedlemmer

Hadia Tajik (A)
 Mette Hanekamhaug (FrP)
 Aksel Hagen (SV)
 Anne Tingelstad Wøien (Sp)

Generelt

IPU ble etablert i 1889 og er den eneste globale parlamentarikerforsamlingen, med medlemmer fra 159 land. Forsamlingen arbeider for å fremme fred og samarbeid og utviklingen av representativt demokrati i alle verdensdeler. Dette skjer gjennom erfaringsutveksling og informasjonsspredning mellom parlamentene, programmer iverksatt av IPU's sekretariat, og ved å sikre parlamentarisk engasjement i viktige internasjonale spørsmål. I IPU er det etablert tre faste komiteer for henholdsvis fred og internasjonal sikkerhet, bærekraftig utvikling, finansiering og handel, og for menneskerettigheter og demokrati. I tillegg finnes det tematiske komiteer, bl.a. en komité for FN-spørsmål.

Hovedspørsmål

Medlemsmassen i IPU omfatter nasjonalforsamlinger av mange former og avskygninger, som er et resultat av landenes tradisjoner og særtrekk. Selv om definisjonen av demokrati, demokratiske valg og representativitet i en del tilfeller ligger et stykke unna det vi er vant med i Nord-Europa, fungerer møtene som interessante arenaer for parlamentarisk dialog.

Det store mangfoldet er utvilsomt en styrke, men samtidig kan meningene om organisasjonens oppgaver og fremtidige retning være svært delt. Dette kom klart til syne i forbindelse med behandlingen av generalsekretærens forslag om strategisk plan for 2012–2017, som ble lansert i 2010. Mange delegasjoner hadde sterke oppfatninger om forslaget, og om størrelsen på kontingentene medlemslandene betaler årlig. Det siste gjenspeiler den vanskelige økonomiske situasjonen i mange medlemsland, ikke minst i Europa. Ikke desto mindre ble det i oktober oppnådd

enighet om en ny strategisk plan, som skal gi et mer effektivt og fokusert IPU. Det ble samtidig besluttet å redusere organisasjonens budsjett noe.

Vårsesjonen, 124. konferanse i Panama City

Vårsesjonen er det viktigste årlige møtet. Foruten en hoveddebatt fremforhandles det resolusjoner i de tre faste komiteene. I tillegg gjennomføres det plennumsmøter og møter i Rådet, Eksekutivkomiteen, komiteen for kvinnespørsmål og en rekke andre komiteer.

Konferansen i Panama City fant sted 15.–20. april, og Stortinget deltok med fem delegasjonsmedlemmer. I forkant av sesjonen hadde det blitt avholdt et miniseminar for delegasjonen hvor eksterne innledere belyste enkelte av temaene som skulle opp til debatt i Panama City.

Temaet for hoveddebatten, «parlamentarisk ansvar: hvordan leve opp til folks forventninger», ga mulighet for mange innfallsvinkler, og den tematiske bredden i innleggene var stor. Mange tok utgangspunkt i hjemlige utfordringer, og understreket behovet for politiske og administrative reformer, men det var også eksempler på rosenrøde beskrivelser av situasjonen i eget land. Adskillige talere omtalte demonstrasjonene i Nord-Afrika og Midtøsten, og det ble fra mange uttrykt håp om at den folkelige oppstanden vil legge grunnlag for et varig skifte i retning av mer demokrati. Disse spørsmålene ble også debattert under behandlingen av sesjonens hastetema, som var «styrking av demokratisk reform i fremvoksende demokratier, inkludert i Midtøsten og Nord-Afrika». Som ved enkelte tidligere anledninger kom det til heftig diskusjon mellom representanter for Israel på den ene side, og palestinerne på den annen. Det ble

frem satt gjensidige beskyldninger om bruk av terrorisme for å nå politiske mål.

Delegasjonsleder Ingrid Heggø holdt innlegg under hoveddebatten hvor hun viste til at partier som er medlem av en koalisjonsregjering ofte må inngå kompromisser, og at dette kan være en utfordring i forhold til ens egne velgeres forventninger. Hun advarte mot kortsiktighet i politikken og pekte på problemet med at den politiske hverdagen ofte domineres av saker som krever umiddelbar oppmerksomhet.

Temaet i første komité var voldsbruk i valgprosesser, valgobservasjon og under maktskifte. I andre komité dreide det seg om parlamentenes rolle i forvaltning av naturressurser, landbruksproduksjon og i å håndtere demografiske endringer. Temaet i tredje komité var transparens og ansvarlighet i partifinansiering og valgkamper. Det ble holdt innlegg av de norske deltakerne i alle tre komiteer. Truls Wickholm deltok i redaksjonskomiteen som utarbeidet den endelige resolusjonsteksten i komiteen for bærekraftig utvikling, finansiering og handel. Norske innspill om viktigheten av å redusere matavfall, og at kvinner i utviklingsland må få tilgang til familieplanleggings- og mødrehelsetjenester, ble inkorporert. Wickholm presenterte den endelige resolusjonsteksten til plenum.

Høstsesjonen, 125. konferanse i Bern

Sesjonen fant sted 16.–19. oktober. Fra Stortinget deltok fem delegasjonsmedlemmer. Under høstsesjonen presenterer rapportørene i de tre faste komiteene sine utkast og mottar innspill og endringsforslag. Rapportene vil etter hvert danne grunnlag for resolusjoner som vedtas under sesjonen i Kampala i april 2012. Som under vårsesjonen velges det et has-tema, som er gjenstand for egen debatt og munner ut i en resolusjon. Det valgte temaet var sultkatastrofen i Somalia. Høstsesjonen er også viet administrative spørsmål som budsjett, valg til de ulike komiteene mv.

Rapportørene i de tre faste komiteene presenterte rapporter om henholdsvis godt styresett som et middel for å fremme fred og sikkerhet i lys av nylige begivenheter i Midtøsten og Nord-Afrika (første komité), omfordeling av makt, ikke bare rikdom: eierskap til de internasjonale agendaer (andre komité), og tilgang til helsetjenester som en grunnleggende rettighet, og parlamentenes rolle i å sikre helsetjenester for kvinner og barn (tredje komité). De mange innspillene som ble fremført under møtene tydet på at interessen for temaene var stor.

Komiteen for parlamentarikeres menneskerettigheter besluttet å ta opp til behandling en sak om amerikanske myndigheters rettslige skritt mht. en islandsk parlamentariker pga. hennes produsentrolle i en film relatert til krigen i Irak som er publisert på Wikileaks. Amerikanske myndigheter har beordret Twitter til å oppgi innholdet i hennes meldinger. Komiteen anser at dette bryter med islandske bestemmelser om parlamentarisk immunitet. Det er første gang komiteen behandler en sak relatert til ytringsfrihet og sosiale medier.

IPUs strategi for 2012–2017, som hadde vært gjenstand for stor debatt siden første utkast ble lansert i 2010, ble vedtatt i Rådet. Mange av endringsforslagene til den geopolitiske gruppen Norge tilhører (12 Plus) hadde blitt inkorporert, deriblant kravet om at kontingentene ikke skal øke i den kommende femårsperioden. Strategien har tre hovedretninger (strategic directions): 1) bedre parlamenter, sterkere demokratier, 2) mer internasjonal involvering av parlamenter, og 3) IPU som et mer effektivt instrument for parlamentarisk samarbeid. Implementeringen av strategien kan bli en utfordring gitt fortsatt press for innstramminger i årene framover.

Under sesjonen i Bern var det også valg på ny president. Abdelwahad Radi, marokkansk parlamentspresident, vant foran en kvinnelig indonesisk parlamentariker. Mandatet som IPU-president varer tre år.

Andre møter

På delegasjonens initiativ fant det 25. mai sted et møte på Stortinget med Iana Matei, som leder et støttesenter for unge jenter i Romania som har vært ofre for menneskehandel. Kvinnespørsmål, beskyttelse av sårbare grupper og menneskerettigheter er sakene som ofte figurerer på IPU's agenda. Møtet var også åpnet for andre fra de internasjonale delegasjonene. Mateis orientering om sitt arbeid ga et sterkt inntrykk, og hun mente parlamentarikere kan spille en viktig rolle for å bekjempe menneskehandel.

Delegasjonsleder Ingrid Heggø og nestleder Øyvind Vaksdal deltok i slutten av november på den årlige parlamentariske høringen i tilknytning til FNs generalforsamling. Innleggene de holdt, om henholdsvis unge menneskers deltakelse i politikken, og kontroll av bruken av offentlige midler, ble godt motatt. Gunnar Gundersen deltok på det parlamentariske møtet og andre møter under partsmøtet i FNs klimakonvensjon (COP 18) i begynnelsen av desember.

Delegasjonens arbeid i 2012

IPU er en global plattform for diskusjon av mange viktige temaer. Delegasjonen ønsker spesielt å bidra til debatt av transparens og antikorrupsjon, like-

stillingsspørsmål og vold mot kvinner, klima og miljøspørsmål, FNs tusenårsmål (spesielt mål 4 og 5) og videre utbredelse av parlamentarisk demokrati og menneskerettigheter.

Oslo, den 28. februar 2012

Ingrid Heggø
delegasjonsleder

Årsrapport til Stortinget fra Stortingets delegasjon til NATOs parlamentariske forsamling for 2011

Innledning

Stortingets delegasjon til NATOs parlamentariske forsamling for valgperioden 2009–2013 består av følgende representanter:

Medlemmer

Erna Solberg (H), leder
Marit Nybakk (A), nestleder
Sverre Myrli (A)
Jan Arild Ellingsen (FrP)
Heikki Holmås (SV)

Varamedlemmer

Tore Nordtun (A)
Siv Jensen (FrP)
Ivar Kristiansen (H)
Anne Tingelstad Wøien (Sp)
Hans Olav Syversen (KrF)

Komitévervene er fordelt som følger:

Komité

Politisk komité
Forsvars- og sikkerhetskomiteen
Komiteen for sivile dimensjoner av sikkerhet
Komiteen for økonomi og sikkerhet
Vitenskaps- og teknologikomiteen
Spesialgruppen for Middelhavsområdet og Midtøsten

Medlemmer

Erna Solberg (delegasjonsleder) og Marit Nybakk
Sverre Myrli og Heikki Holmås
Siv Jensen og Anne Tingelstad Wøien
Tore Nordtun og Hans Olav Syversen
Jan Arild Ellingsen og Ivar Kristiansen
Jan Arild Ellingsen og Ivar Kristiansen

Generelt

NATOs parlamentariske forsamling (NATO PA) er en internasjonal organisasjon for parlamentarikere fra NATOs 28 medlemsland. I tillegg deltar 14 assosierte land og observatører fra ytterligere land og internasjonale organisasjoner. Forsamlingen ble opprettet i 1955 og har sekretariat i Brussel. Den ledes av en president som velges for 2 år. Det har utviklet seg en praksis med rotasjon mellom en nordamerikaner, en europeisk konservativ og en europeisk sosialist. Forsamlingen ledes for tiden av den tyske parlamentarikeren Karl Lamers.

Forsamlingens formål er å arbeide for å fremme NATOs målsettinger og bidra til større åpenhet om NATOs politikk. Den engasjerer seg på de fleste områder som dekkes av Atlanterhavspakten. Som ledd i arbeidet vedtar forsamlingen anbefalinger rettet til NATOs råd og medlemslandenes regjeringer og nasjonalforsamlinger. NATOs generalsekretær taler ofte under forsamlingens sesjoner og gir skriftlig svar på dens resolusjoner.

Sekretariatsfunksjonen for Stortingets delegasjon til NATOs parlamentariske forsamling ivaretas av Stortingets internasjonale sekretariat. Utenriksdepartementet betaler årlig kontingent til forsamlingen etter anmodning fra Stortinget.

Alle medlemmer av Stortingets delegasjon deltar på forsamlingens arrangementer gjennom året, herunder vår- og høstsesjonene, komitémøter og seminarer. Forsamlingen har et aktivt engasjement overfor nasjonalforsamlinger i ikke-medlemsland for å støtte demokrati og stabilisering. NATO PAs omfattende virksomhet gir mulighet til å styrke Stortingets kontakt med kollegaer på begge sider av Atlanteren i samtaler om forsvars- og sikkerhetspolitiske spørsmål, og med partnere og assosierte land.

Hovedspørsmål

En rekke begivenheter, både forutsette og uforutsette, influerte forsamlingens arbeid i 2011. Under vårsesjonen i Varna i mai 2011 viste presidenten, Karl Lamers, til dialog, samarbeid og kommunika-

sjon som kjernepunkter for forsamlingens virke. Samtidig minnet han om de tematiske fokusområdene for forsamlingens arbeid, herunder kollektivt forsvar, nordområdene, alliansens strategiske konsept, menneskerettigheter, Afghanistan, Balkan og Kaukasus. Samtidig understreket Lamers viktigheten av at man er fleksibel med hensyn til å kunne tilpasse seg uventede og nye sikkerhetsutfordringer som utvikler seg. I 2011 var omveltningene i Midtøsten og Nord-Afrika viktig i så måte.

NATO-operasjonen «Unified Protector» i Libya var et sentralt tema gjennom hele året og gjenstand for diskusjon både under vårsesjonen i Varna og høstsesjonen i Bucuresti. At operasjonen ble avsluttet i oktober, gjorde det mulig for forsamlingen å gjennomgå erfaringer med operasjonen med tanke på fremtidige implikasjoner for alliansen. Forsamlingen konkluderte med at operasjonen i Libya hadde demonstrert NATOs relevans i dagens sikkerhetspolitiske kontekst. Det var viktig at de allierte hadde politiske evne til å respondere også på kriser som oppsto relativt uforutsett. Man var enig om at ingen annen allianse har kapasitet til å handle tilsvarende hurtig og sette sammen en operasjon med den nødvendige politiske kontroll og militære presisjon når en større krise oppstår. Samtidig erkjente man at partnerskap med land i regionen hadde vært en nøkkel til suksess i Libya, og gjennomføringen ville ikke vært mulig uten støtte fra regionale partnere som Jordan, Qatar, Marokko og De forente arabiske emirater. En annen viktig lærdom trukket fra operasjonen var at det var nødvendig med en bred operasjonell tilnærming. Mobiliseringen av diplomatiske, økonomiske og informasjonsmessige tiltak, side om side med den militære operasjonen, gjorde det mulig å tilrettelegge for nødvendig humanitær assistanse for å opprettholde et visst nivå på sosiale tjenester til befolkningen i Libya. På den negative siden hadde operasjonen avslørt mangler knyttet til etterretningsanalyse og mål-anvisning. Forsamlingen erkjente videre at NATOs operasjon i Libya hadde avslørt alvorlige kapasitetsutfordringer i de europeiske alliertes forsvar og et betraktelig militært gap mellom Europa og USA.

Forsamlingen var enig om å bruke sin erfaring til å hjelpe de gryende demokratiene i Nord-Afrika til å styrke de pluralistiske demokratiske strukturer. Verdifulle bidrag kan gis gjennom å trekke vekslers på erfaringene til de allierte landene som relativt nylig har gjennomgått en demokratisk transisjon. I en resolusjon vedtatt i Bucuresti anmodet forsamlingen alle parter i Libya om å arbeide for et Libya som møter sitt folks aspirasjoner, basert på demokrati, respekt for menneskerettigheter og sivil kontroll med de væpnede styrker. Forsamlingen vedtok videre en resolusjon som anmoder om fortsatt NATO-støtte til det libyske folk etter militæroperasjonen.

Et annet sentralt tema i 2011 var NATOs tilstedeværelse i Afghanistan og transisjonsprosessen mot 2014, da NATOs styrker skal være ute av Afghanistan. Ulike aspekter ved operasjonen var gjenstand for diskusjon i de forskjellige komiteer. President Lamers understreket at Afghanistan er NATOs hovedprioritet, at det er i forsamlingens interesse at det blir en fredelig transisjonsperiode, at man må forsøke å skape tillit til NATO i den afghanske befolkningen samt at man bør søke å formidle at NATOs medlemsland vil stå ved afghanernes side og støtte opp om den økonomiske og sosiale utviklingen i landet også etter at militæroppdraget er over. NATOs generalsekretær, Anders Fogh Rasmussen, understreket i Bucuresti at NATOs militære engasjement kan konkluderes innen tre år. Han fremholdt at NATOs kampsstyrker skal trekkes ut, men at dette ikke vil bety slutten på NATOs engasjement i Afghanistan.

Forsamlingen diskuterte også styringsutfordringene i Afghanistan. Det ble påpekt at landets politiske system er i en dyp krise, med omfattende korrupsjon, mangel på offentlige funksjonærer og alvorlige mangler i rettsvesenet. Det internasjonale samfunn må gjøre mer for å bedre situasjonen. Forsamlingen stadfestet at sikkerhet er en forutsetning for godt styresett, men også at godt styresett er en forutsetning for sikkerhet over tid.

Et spørsmål som utviklet seg utover året var finans- og gjeldskrisen og dens innvirkning på de nasjonale forsvarsutgifter. Det ble både i Varna og Bucuresti understreket at parlamentarikere har en viktig rolle å spille med tanke på å sikre støtte til alliansens kollektive sikkerhetsagenda, spesielt i en tid med budsjettmessige begrensninger. Generalsekretær Rasmussen viste til at parlamenter og parlamentarikere er best plassert og bærer størst ansvar for å forklare og overbevise sine lands innbyggere om behovet for å investere i sikkerhet. Han understreket videre at sikkerhetssektoren ikke tåler en ny bølge med budsjettkutt, gitt allerede svekkede kapabiliteter og engasjement. Alliansen har et mål om at medlemslandene skal bruke 2 pst. av BNP på forsvar. Storparten av de allierte hadde imidlertid kuttet i forsvarsbudsjettet siden 2008, og realiteten var at mange av medlemmene knapt nok når opp til 1 pst. USAs andel av forsvarsutgiftene i NATO hadde økt til 77 pst. Dette var en alvorlig utfordring med hensyn til byrdefordeling, og Rasmussen fremholdt at noen få land alene ikke kan anskaffe alt utstyr alliansen trenger. Utgiftene må deles mellom medlemslandene og man må søke å få maksimal nytte ut av de individuelle bidragene. Generalsekretær Rasmussens konsept om «smart forsvar» er viktig i så måte. Konseptets mantra er at man samarbeider både bilateralt og multilateralt når det gjelder innkjøp av forsvarsmateriell og ammunisjon samt innen utdanning og trening. En

slik tilnærming gir store muligheter for å spare penger og kan bidra til å gi alliansen den kapasiteten den trenger.

Under høstsesjonen i Bucuresti advarte forsamlingen sine regjeringer mot at utgiftskutt som en følge av den pågående budsjettkrise vil kunne svekke nasjonal og internasjonal sikkerhet. Det ble videre advart mot at Europa risikerer «strategisk irrelevans» uten mer effektiv bruk av forsvarspenger samt at gapet i forsvarsevne mellom Europa og USA kunne underminere den solidariteten som lenge hadde holdt alliansen sammen. For å belyse problemene nærmere anmodet forsamlingen generalsekretær Rasmussen om å etablere tre arbeidsgrupper som skulle se på henholdsvis; (i) identifisering av områder for tettere forsvarssamarbeid; (ii) bedre konsultasjoner omkring pengebruk på forsvar, og; (iii) økt samarbeid om innkjøp.

På et møte i forsamlingens faste komité i april ble man enige om at implementering av FNs sikkerhetsrådsresolusjon 1325 om kvinner, fred og sikkerhet var viktig for NATO PA, og man erkjente samtidig at forsamlingen til nå hadde gjort for lite på dette området. Det ble vedtatt å invitere innledere om temaet under høstsesjonen i Bucuresti, og alle komiteer ble anmodet om å se hvordan de kan innarbeide sikkerhetsrådsresolusjon 1325 i sine aktiviteter. Den norske delegasjonen var sentral i å få temaet på forsamlingens agenda.

I den avsluttende plenumsessjonen i Bucuresti ble det en paneldiskusjon rundt sikkerhetsrådsresolusjon 1325 og kvinners rolle i freds- og stabilitetsbygging. Samira Hamidi, direktør i det afghanske kvinnettverket, understreket at man ikke kan bygge fred dersom halvparten av befolkningen utelates fra prosessen. Hamidi understreket at afghanske kvinner spiller en sentral rolle når det gjelder å finne sikkerhetsmessige gode løsninger på de problemer det afghanske samfunnet står overfor. På et generelt grunnlag fremholdt Hamidi at kvinneorganisasjoner må inkluderes i å utvikle, evaluere og overvåke sikkerhetsindikatorer som er relevante for fremdriften i transisjonsprosessen i Afghanistan. Fra et fagmilitært ståsted adresserte generalmajor Karl Engelbrektson forsamlingen. Engelbrektson orienterte forsamlingen om hvilke tiltak han som militær leder har iverksatt for større andel kvinner i forsvaret og om hvilke gevinster en balansert kjønns sammensetning gir i militære operasjoner. Han understreket at kjønnsbalanse ikke må adresseres som et problem, men som en mulighet.

Under høstsesjonen ble Sverre Myrli gjenvalgt som leder av Forsvars- og sikkerhetskomiteens underkomité for Framtidig sikkerhet og forsvarskapasiteter. Jan Arild Ellingsen ble gjenvalgt til leder av Vitenskaps- og teknologikomiteen, og Marit Nybakk ble gjenvalgt som leder av sosialistgruppen og valgt som leder av Politisk komité underkomité for NATO partnerskap.

Nordområdeseminar i Tromsø 22.–24. juni 2011

Stortingets delegasjon til NATOs parlamentarikerforsamling arrangerte 22.–24. juni 2011 et såkalt Rose-Roth seminar i Tromsø. Nye muligheter, utfordringer og samarbeidsformer i nord var valgt som tema for seminaret, der energi, miljø, transport, grensesamarbeid og regional sikkerhet sto sentralt. De nye mulighetene som åpner seg gjennom delelinjeavtalen med Russland var også gjenstand for diskusjon. Formålet med seminaret var å skape en dypere forståelse av realiteter og kompleksitet i nord samt regionens betydning for alliansens ulike medlemsland og Europa for øvrig.

Seminaret samlet omtrent hundre parlamentarikere fra NATOs medlemsland, deltakere fra partnerland og partnerorganisasjoner samt inviterte observatører. Delegasjonsleder Erna Solberg var vert for konferansen.

Delegasjonens arbeid i 2012

Vedtak i løpet av sesjonene i 2011 legger sterke føringer på forsamlingens arbeid i 2012. Enkelte hovedpunkter vil det imidlertid være naturlig for delegasjonen å gi særlig prioritet. Iverksettingen av NATOs nye strategiske konsept og omleggingen av NATOs kommandostrukturer vil stå sentralt i tilknytning til NATOs kommende toppmøte i Chicago i mai 2012, ikke minst i lys av debatten rundt reduksjoner i nasjonale forsvarsbudsjetter. Videre vil delegasjonen bidra til å opprettholde forsamlingens forsterkede fokus på nordområdene. I den anledning vil delegasjonen arrangere en komitéreise over tre dager for vitenskaps- og teknologikomiteen til Svalbard i mai 2012. Arrangementet vil kaste lys over ulike forvaltningsmessige og miljømessige utfordringer i nord. Det er samtidig naturlig å fortsatt følge transisjonsprosessen i Afghanistan og den videre utviklingen i MidtØsten og Nord-Afrika. Delegasjonen vil i tillegg arbeide for at forsamlingen vier kvinners rolle i freds- og stabilitetsbygging økt oppmerksomhet.

Oslo, den 28. februar 2012

Erna Solberg
delegasjonsleder

Årsrapport til Stortinget fra Stortingets delegasjon til Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europas (OSSEs) parlamentariske forsamling for 2011

Innledning

Stortingets delegasjon til Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europas (OSSEs) parlamentariske forsamling for valgperioden 2009–2013 består av følgende representanter:

Medlemmer

Snorre Serigstad Valen (SV), leder
Morten Høglund (FrP), nestleder
Sigvald Oppebøen Hansen (A)
Susanne Bratli (A)
Åse Michaelsen (FrP)
Trond Helleland (H)

Personlige varamedlemmer

Erling Sande (Sp)
Bård Hoksrud (FrP)
Kari Henriksen (A)
Thomas Breen (A)
Geir Jørgen Bekkevold (KrF)
Peter Skovholt Gitmark (H)

Generelt

OSSEs parlamentariske forsamling ble opprettet i 1991 og har en rådgivende funksjon overfor OSSEs ministerråd. Formålet er å bidra til interparlamentarisk dialog og samarbeid, fremme utviklingen av demokrati, bidra til konfliktforebygging og konfliktløsning, drøfte politiske tema av betydning for organisasjonen og etterse gjennomføringen av OSSEs vedtak. Den omfatter ca. 320 medlemmer fra 55 parlamenter. 5 land i Nord-Afrika og Midtøsten har status som middelhavspartnere.

Forsamlingen gir parlamentarikere en arena for menings- og erfaringsutveksling og den gir OSSE økt demokratisk legitimitet. Den spiller videre en sentral rolle i forbindelse med valgobservasjoner, hvor den samarbeider med OSSEs kontor for demokratiske institusjoner og menneskerettigheter (ODIHR). Forsamlingens historiske grunnlag om dialog på tvers av skillelinjer fremstår som meget aktuelt i dagens Europa. Det er derfor viktig at norske parlamentarikere deltar i dette samarbeidet.

Det er etablert tre faste komiteer: for politiske og sikkerhetsmessige spørsmål, for økonomi, vitenskap, teknologi og miljøvern, og for demokrati, menneskerettigheter og humanitære saker. Forsamlingen har etablert ad hoc-komiteer som tar opp ulike situasjoner i OSSE-regionen. Slike komiteer er blant annet etablert for Hviterussland og Moldova.

OSSE PAs viktigste møte er hovedsesjonen, som finner sted i juli. Hovedsesjonen munner ut i en erklæring med resolusjoner. I tillegg arrangeres det et

vintermøte i Wien, et høstmøte, og annethvert år en økonomisk konferanse.

Hovedspørsmål

Under vintermøtet i Wien 24.–25. februar fant det sted debatter om viktige utfordringer innenfor OSSEs område, som situasjonen i Hviterussland og i Kirgisistan. Hviterussiske myndigheters handlinger med hensyn til demonstrasjonene under presidentvalget i desember året før ble gjenstand for sterk kritikk. Mange talere uttrykte sterk skuffelse over at landet med dette hadde fjernet seg fra internasjonalt anerkjente standarder for gjennomføring av demokratiske valg. Den hviterussiske delegasjonen holdt flere innlegg hvor de forsvarte myndighetenes framferd.

I forkant av debatten om situasjonen i Kirgisistan redegjorde forsamlingens spesialrepresentant for Sentralasia for arbeidet til den uavhengige undersøkelseskommisjonen som hadde til oppgave å undersøke årsakene til voldsbruken i juni 2010. Kommisjonen leder uttrykte håp om at den endelige rapporten ville bidra til bedre relasjoner mellom usbeker og kirgisere. Morten Høglund, som hadde ledet korttidsobservatørene under parlamentsvalget i landet i oktober, mente den fredelige gjennomføringen av valget ga håp for tiden fremover.

Vintermøtetets spesialdebatt var viet situasjonen i Midtøsten og Nord-Afrika i lys av den senere tids folkelige krav om rettferdighet og regimeendring. En rekke talere, deriblant delegasjonsleder Snorre Va-

len, understreket det positive i at befolkningen i Tunisia, Egypt og Libya hadde reist seg mot makthaverne for å fremtvinge politiske reformer. Libyas president ble gjenstand for meget hard kritikk. Enkelte delegater fra middelhavsland, som Malta og Italia, uttrykte bekymring for at omveltningene ville medføre voldsom vekst i flyktning- og innvandrerstrømmer.

Den 20. hovedsesjonen fant sted i Beograd 6.–10. juli med hovedtemaet «styrking av OSSEs effektivitet – en ny start etter Astana-toppmøtet». I sin åpningstale fremholdt forsamlingens president Petros Efthymiou at OSSEs beslutningsprosess har betydelig potensial for forbedringer, og han mente at konsensusregelen er et hinder for en mer effektiv utøvelse av organisasjonsmandat.

Det er imidlertid en kjent sak at det er delte oppfatninger om dette blant forsamlingens medlemmer ettersom et svakere krav til enighet kan medføre en situasjon der enkeltland nedstemmes i viktige saker. I en slik situasjon ville det ikke være utenkelig at sentrale land trakk sin støtte til organisasjonen, noe som klart ville svekke dens legitimitet.

Den nye generalsekretæren i OSSE, Lamberto Zannier, understreket i sitt innlegg den positive rollen som parlamentarikerne spiller i organisasjonen, ikke minst ved at de påminner medlemsstatene om sine forpliktelser.

I løpet av sesjonen diskuterte de tre hovedkomiteene vyene for et mer effektivt OSSE, men de mest intense debattene gjaldt enkelte av de foreslåtte tilleggsresolusjonene. Den tematiske bredden i disse var stor og omfattet bl.a. terrorisme, utviklingen i Nord-Afrika og Midtøsten, Moldova, minoritets-spørsmål og migrasjon. Fire av de foreslåtte tilleggsresolusjonene ble vurdert som særlige viktige og oversendt plenum. Disse gjaldt internasjonal organisert kriminalitet, FNs globale handlingsplan mot menneskehandel, likestilling i OSSE, og Hviterussland. Delegasjonsleder Snorre Serigstad Valen holdt innlegg om sistnevnte tema, der han sterkt kritiserte myndighetenes knebling av demokratiforkjempere.

Susanne Bratli tok ordet i en debatt om likestilling i OSSE og mente at den lave kvinnerepresentasjonen skyldes at mange parlamenter ikke har gjort en tilfredsstillende jobb på hjemmebane. Hun foreslo at alle nasjonale delegasjoner skal ha medlemmer av begge kjønn. Under sesjonen ble Bratli valgt til nestleder i komiteen for politiske spørsmål og sikkerhet.

7.–9. oktober ble det avholdt høstmøte i Dubrovnik, hvor hovedtemaet var «regional utvikling i Sørøst-Europa: utfordringer, muligheter og framtidsutsikter». Det ble holdt en rekke presentasjoner og debatter om utviklingen på Balkan de senere år. Det fremkom at mange av landene i regionen ønsker en nærmere tilknytning til EU.

I løpet av året ble det sendt observatører til valg i følgende land: Kasakhstan, Tyrkia, Makedonia, Tunisia og Russland. Den 3. februar ble det avholdt et kurs i valgobservasjon i regi av Senter for menneskerettigheter ved Universitetet i Oslo, som flere av delegasjonens medlemmer deltok på. Når det gjelder valget i Tunisia, som fant sted 23. oktober, var det første gang OSSE PA ble invitert til å observere valg utenfor OSSEs kjerneområde. Det er positivt at organisasjonens ressurser på denne måten settes inn i demokratibyggende arbeid i en region som gjennomgår store omveltninger, og hvor utviklingen også har følger for sikkerhet og samarbeid i Europa.

Delegasjonens arbeid i 2012

Deltakelse i valgobservasjonsoppdrag er et konkret og viktig bidrag til OSSEs målsettinger om demokratiutvikling og støtte til menneskerettigheter. En vil fortsatt fremheve dette som et satsingsområde.

Ettersom OSSE har betydelig virksomhet i mange sentralasiatiske land er det ønskelig å gjennomføre et studiebesøk til et av landkontorene i regionen.

Delegasjonen ønsker videre å bidra til debatt av problemene som oppstår som følge av krisen i euroområdet og de økonomisk vanskelige tidene i mange europeiske land, som høy arbeidsledighet og fremvekst av politiske bevegelser på ytterfløyene.

Oslo, den 16. februar 2012

Snorre Serigstad Valen

delegasjonsleder

Årsrapport til Stortinget fra Stortingets delegasjon til Europarådets parlamentarikerforsamling for 2011

Innledning

Stortingets delegasjon til Europarådets parlamentarikerforsamling for valgperioden 2009–2013 består av følgende representanter:

Medlemmer

Karin S. Woldseth (FrP), leder
Lise Christoffersen (A), nestleder
Håkon Haugli (A)
Sylvi Graham (H)
Karin Andersen (SV)

Varamedlemmer

Tor Bremer (A)
Anette Trettebergstuen (A)
Øyvind Vaksdal (FrP)
Ingjerd Schou (H)
Geir Pollestad (Sp)

Komitévervene er fordelt som følger:

Komité

Den faste komité
Komiteen for politiske saker
Komiteen for flyktninge- og befolknings spørsmål
Komiteen for juridiske saker og menneskerettigheter
Komiteen for kultur, vitenskap og utdanning
Komiteen for likestillingsspørsmål
Komiteen for miljø- og landbruksspørsmål
Komiteen for sosial-, helse- og familiespørsmål
Komiteen for økonomiske saker og utvikling
Komiteen for overvåking av medlemskapsforpliktelsene

Medlemmer

Karin S. Woldseth
Karin S. Woldseth
Anette Trettebergstuen
Øyvind Vaksdal
Sylvi Graham
Håkon Haugli
Tor Bremer
Karin Andersen
Ingjerd Schou
Ingjerd Schou
Lise Christoffersen,
Karin S. Woldseth
Øyvind Vaksdal

Varamedlemmer

Lise Christoffersen
Lise Christoffersen
Øyvind Vaksdal
Håkon Haugli
Tor Bremer
Anette Trettebergstuen
Karin Andersen
Ingjerd Schou
Geir Pollestad

Generelt

Europarådet og Europarådets parlamentarikerforsamling (PACE) ble opprettet i 1949, og har i dag 47 medlemsland. Europarådet har til hovedformål å arbeide for styrking av menneskerettighetene, demokrati og rettsstaten i medlemslandene. Parlamentarikerforsamlingen spiller også en viktig rolle i forbindelse med valgobservasjoner og i overvåkingen av medlemskapsforpliktelsene til land som nylig har blitt medlemmer av Europarådet.

Organisasjonens hovedsete og faste sekretariat ligger i Strasbourg.

PACE består av representanter for medlemslandenes nasjonalforsamlinger, totalt 318 medlemmer

(og 318 varamedlemmer). PACE består av hovedforsamlingen og den faste komité i tillegg til ni komiteer for forskjellige saksområder: for politiske saker, for økonomiske saker og utvikling, for juridiske saker og menneskerettigheter, for sosial-, helse og familiespørsmål, for flyktninge- og befolknings spørsmål, for kultur, vitenskap og utdanning, for miljø- og landbruksspørsmål, for likestillingsspørsmål, for reglements- og immunitetsspørsmål og for overvåking av medlemslands medlemskapsforpliktelser. Det er også etablert en rekke underkomiteer. Forsamlingens president velges for toårsperioder, og president ut 2011, Mevlüt Çavuşoğlu, ble valgt i januar 2010. Selv om forsamlingen i hovedsak har rådgivende funksjoner, spiller den i praksis en betydelig rolle i

Europarådet. Den vedtar resolusjoner og anbefalinger til medlemslandenes parlamenter og regjeringer på en rekke områder og overvåker de nye medlemslandenes overholdelse av medlemskapsforpliktelsene. Parlamentarikerforsamlingen velger Europarådets generalsekretær, Europarådets menneskerettighetskommissær og dommerne til Den europeiske menneskerettighetsdomstolen. Det avholdes fire årlige hovedsesjoner i Strasbourg, vanligvis siste arbeidsuke i januar, april, juni og første arbeidsuke i oktober. I tillegg holder de faste komiteene en rekke møter i løpet av året.

I 2011 ble Erik Møse valgt som norsk dommer til Den europeiske menneskerettighetsdomstol.

Hovedspørsmål

Generalsekretær Thorbjørn Jaglands reforminitiativ preget arbeidet også i 2011. Reformens hovedmål er å revitalisere Europarådet som politisk organ, konsentrere arbeidet på færre prosjekter og områder hvor organisasjonen har et komparativt fortrinn. Viktige mål er: styrket politisk lederskap, reform av budsjettet, gjennomgang av kommunikasjonsområdet, internkontroll og evaluering, evaluering av organisasjonens aktiviteter, administrative endringer samt reform av Den europeiske menneskerettighetsdomstol. Jagland har fått god støtte i parlamentarikerforsamlingen for sine forslag og forsamlingen fokuserte i 2011 på egne reformtiltak. Disse ble vedtatt i juni på grunnlag av en innstilling utarbeidet av en ad hoc komité. Av konkrete reformtiltak kan innføringen av debatt hvor tema er fritt, begrensning av antallet saker som tas opp i løpet av en delsesjon, og reduksjon av taletiden fra fem til fire minutter nevnes. Komiteene for sosiale saker, miljø og økonomi vil som resultat av reformen slås sammen til én, og den politiske komité og likestillingskomiteen få sine mandater noe utvidet. Det ble i reformvedtaket også åpnet for at komiteene kommer med en statusrapport på oppfølgingen av vedtak gjort i parlamentarikerforsamlingen. Den norske delegasjonen engasjerte seg i reformarbeidet og var spesielt opptatt av at man i organisasjonen fokuserer arbeidet innen de tre pilarene menneskerettigheter, demokrati og rettsstat.

Status som partner for demokrati ble opprettet av parlamentarikerforsamlingen i 2009. Denne statusen innebærer at en nasjons parlament kan sende en observatørdelegasjon til PACE og at landet kan nyte godt av Europarådets ekspertise innen demokratiutvikling. I 2011 ble både nasjonalforsamlingen i Marokko og Det palestinske nasjonale råd gitt status som partnere for demokrati. President Mahmoud Abbas besøkte parlamentarikerforsamlingen under høstsessjonen da partnerskapsstatusen ble vedtatt.

Tema som preget sakskartet for 2011 var blant annet hvordan man i Europa kan håndtere endringene

som kom som resultat av den arabiske våren, interreligiøs dialog, hvordan man kan leve sammen i et flerkulturelt Europa, organhandel i Kosovo, situasjonen i Hviterussland etter valget i desember 2010, utviklingen i Ungarn, journalisters kildevern, fattigdomsbekjempelse, og menneskerettighetsspørsmål som favnet om tema fra dødsstraff og tortur til enslige mindreårige asylsøkeres rettigheter og kvinners muligheter til å komme inn i beslutningsorganer. Det ukrainske formannskapet fra mai til november opptok den norske delegasjonen spesielt da Ukraina er et av landene som ikke fullt ut følger opp sine forpliktelser som medlem av Europarådet.

Omveltningene i Nord-Afrika og Midtøsten preget også arbeidet i PACE i 2011. I april ble det gjennomført både hastedebatt om flyktningstrømmene inn til Europa og hvordan Europa kan håndtere disse, og aktuell debatt om situasjonen i Nord-Afrika generelt. Hvordan Europa kan bistå i den demokratiske utviklingen ble diskutert i oktober. Partner for demokratistatus ble fremhevet som en god mulighet for de fremvoksende demokratiene til å nyte godt av Europarådets kompetanse på demokratifeltet.

Den religiøse dimensjonen av interkulturell dialog ble en av hovedsakene under aprilsessjonen og fungerte som en opptakt til høynivårapporten om å leve sammen i et flerkulturelt Europa. Ledere fra flere av de største trossamfunnene i Europa var invitert til å holde innlegg. Flere av innleiderne refererte til Angela Merkels utsagn om at multikulturalismen hadde feilet, og at dette understreket nettopp viktigheten av å debattere interkulturell dialog fra et religiøst perspektiv. I og med at alle innleiderne var menn ble det påpekt at kvinneperspektivet i debatten var fraværende.

I 2011 ble rapporten «Living Together in 21st Century Europe» lagt frem av en høynivågruppe etablert av Europarådet. Rapporten ble diskutert også i parlamentarikerforsamlingen og ble for den norske delegasjonen særlig relevant etter terrorangrepene i Oslo og på Utøya 22. juli 2011. Under høstsessjonen slo da fungerende delegasjonsleder Lise Christoffersen fast: «Angrepet i Norge var også et angrep på det flerkulturelle Europa. Samholdet vi har sett i etterkant viser hvor viktig det er å fortsette debatten om hvordan vi best kan leve sammen og forhindre at ekstremisme tar overhånd.»

Under januarsessjonen ble rapporten om inhuman behandling av mennesker og illegal organhandel i Kosovo debattert. En resolusjon som krevde etterforskning av indisiene om at hemmelige interne ringssentre kontrollert av Kosovos uavhengighetshær, forsvinninger relatert til Kosovokrigen, og mulig illegal organhandel ble vedtatt. I rapporten ble Kosovos statsminister knyttet til illegale virksomhe-

ter under krigen. Dette var gjenstand for stor oppmerksomhet i media, også i Norge.

Etter demonstrasjonene og arrestasjonene i kjølvannet av presidentvalget i Hviterussland i desember 2010 ble dette en sak som preget arbeidet i parlamentarikerforsamlingen i 2011. I januar ble situasjonen i landet debattert og i mars ble en ad hoc komité etablert. Parlamentarikerforsamlingen sto i 2011 fast ved beslutningen om å ikke ha høynivåkontakt med Hviterussland og suspensjonen av landets gjestestatus. I resolusjonen som ble vedtatt i januar ble Europarådets medlemsland oppfordret til å slutte seg til EUs sanksjonsregime, samtidig som det ble oppfordret til at dialog og samarbeid med sivilt samfunn og de demokratiske kreftene i landet styrkes.

Også utviklingen i Ungarn ble satt på agendaen i 2011 etter at det ble uttrykt bekymring for ivaretagelsen av rettsstatsprinsippene og menneskerettighetene i landet. To rapportører ble valgt for å forberede saken for eventuell iverksetting av parlamentarikerforsamlingens overvåkingsmekanisme.

Menneskerettigheter er et av de mest sentrale fokusområdene for parlamentarikerforsamlingen. Også i 2011 ble en rekke resolusjoner på dette feltet vedtatt. Blant andre kan resolusjonene om enslige mindreårige asylsøkeres rettigheter, og bruk av dødsstraff i medlemsland og observatører til organisasjonen nevnes. Da ungdomsrettigheter og kvinners muligheter til å komme inn i beslutningsorganer ble debattert, ble Norge trukket frem som et godt eksempel for andre land i Europa.

Det ble også i 2011 gjennomført fire delsesjoner, hvor den norske delegasjonen deltok aktivt både gjennom å holde innlegg, stille spørsmål i plenum og å ta egne initiativer. Håkon Haugli (A) tok under junisessjonen initiativ til en skriftlig erklæring om Russlands manglende oppfølging av dommer avsagt i Den europeiske menneskerettighetsdomstolen. I tillegg til deltakelse på en rekke komitémøter gjennom hele året deltok medlemmer fra delegasjonen også i valgobservasjon i Russland, og på rapportørreiser. Karin S. Woldseth (FrP) har siden 2009 vært rapportør på Bosnia-Hercegovina og ble i 2011 valgt som PACE-representant i Venezia-kommisjonen. Lise Christoffersen (A) har siden 2010 vært rapportør på Moldova.

PACE-delegasjonen tok arbeidet i PACE også med hjem til Stortinget. I juni var delegasjonen vertskap for PACEs juridiske komité som avholdt sitt komitémøte på Stortinget. I forbindelse med møtet sam-

arbeidet delegasjonen med Helsingforskomitéen om et menneskerettighetsseminar. Presidenten i parlamentarikerforsamlingen, Mevlüt Çavuşoğlu, avla Norge offisielt besøk i oktober. Vertskap for dette var Stortingets president Dag Terje Andersen, men Çavuşoğlu hadde også egne møter med Stortingets PACE-delegasjon. Etter besøket uttalte Çavuşoğlu at han var imponert over kunnskapen om og interessen for Europarådet i Norge.

2011 viste igjen at PACE er et forum for debatt og konsensusbygging, også rundt kontroversielle temaer.

Delegasjonens arbeid i 2012

Delegasjonen ønsker å opprettholde et høyt aktivitetsnivå også i 2012. Nye verv for enkelte delegasjonsmedlemmer vil innebære økt aktivitet. Under januarsesjonen ble delegasjonsleder Karin S. Woldseth (FrP) valgt som visepresident i Komiteen for politiske saker og nestleder Lise Christoffersen (A) ble valgt som visepresident i Komiteen for overvåking av medlemskapsforpliktelsene. Woldseth fortsetter i vervene som representant for parlamentarikerforsamlingen i Venezia-kommisjonen og visepresident i PACE. Vervet som visepresident innebærer at Woldseth vil fortsette å møte i parlamentarikerforsamlingens byrå. Rapportøroppdragene på Bosnia-Hercegovina og Moldova videreføres og statusrapport for demokratiutviklingen for Bosnia-Hercegovina legges frem i løpet av 2012 og Moldova i 2013.

Håkon Haugli (A) har som representant i Komiteen for likestilling og ikke-diskriminering engasjert seg i situasjonen for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner (LHBT) og opphevelsen av en fast rapportør på dette området. I mars ble han av komiteen valgt som den første LHBT-rapportøren. Komiteen har en tilsvarende rapportør for vold mot kvinner.

Delegasjonen ønsker i 2012 å fokusere spesielt på situasjonen på Balkan og planlegger å gjennomføre en studiereise til flere av landene i regionen i september.

Et mål for 2012 er å i økende grad trekke veksler på arbeidet i PACE med hensyn til saker som tas opp i Stortinget. Gjennom spørsmål og interpellasjoner ønsker delegasjonen å rette fokus mot Europarådssaker som er relevante også i Norge. Et eksempel er ratifisering av Istanbulkonvensjonen om bekjempelse av vold mot kvinner og vold i nære relasjoner som ble tatt opp i en interpellasjonsdebatt tidlig i 2012.

Oslo, den 29. mars 2012

Karin S. Woldseth
delegasjonsleder

Årsrapport til Stortinget fra Stortingets delegasjon til Den vesteuropeiske unions (VEUs) parlamentariske forsamling for 2011

Innledning

Stortingets delegasjon til Den vesteuropeiske unions (VEUs) parlamentariske forsamling for valgperioden 2009–2013 består av følgende representanter:

Medlemmer

Gunvor Eldegard (A), leder
Christian Tybring-Gjedde (FrP), nestleder
Freddy de Ruiten (A)
Lars Myraune (H)
Hallgeir Langeland (SV)

Personlige varamedlemmer

Else-May Botten (A)
Arne Sortevik (FrP)
Thor Erik Forsberg (A)
Anders B. Werp (H)
Christina Nilsson Ramsøy (Sp)

Komitevervene er fordelt som følger:

Komité

Presidentkomiteen
Styringskomiteen
Politisk komité
Budsjettkomiteen
Forsvarskomiteen
Teknologikomiteen
PR-komiteen

Medlemmer

Gunvor Eldegard
Gunvor Eldegard og Christian Tybring-Gjedde
Gunvor Eldegard og Christian Tybring-Gjedde

Lars Myraune

Freddy de Ruiten

Generelt

Den vesteuropeiske unions parlamentariske forsamling (VEU PA) ble opprettet i 1954 og bestod av 115 faste representanter fra de ti medlemslandene (Belgia, Frankrike, Tyskland, Hellas, Italia, Luxembourg, Nederland, Portugal, Spania og Storbritannia). I tillegg måtte de ti tilknyttede medlemslandene (Bulgaria, Den tsjekkiske republikk, Estland, Latvia, Litauen, Romania, Slovakia, Slovenia, Polen og Ungarn), representanter for de tre assosierte medlemmene (Island, Norge og Tyrkia), observ rlandene (Danmark, Finland, Irland, Sverige og Østerrike), samt andre observ rere og inviterte gjester.

Forsamlingens hovedoppgave var demokratisk kontroll med og innsyn i EUs felles sikkerhets- og forsvarspolitik (CFSP), og den ble derfor også kalt Den europeiske sikkerhets- og forsvarsforsamlingen (European Security and Defence Assembly – ES-DA). Den utarbeidet rapporter og vedtok anbefalinger

og uttalelser om forsvars- og sikkerhetspolitiske spørsmål som ble oversendt VEUs permanente R d (regjeringssiden). Rådets oppgaver ble de facto ivaretatt av EUs sikkerhetspolitiske komité (PSC). Forsamlingen var også et formelt bindeledd til NATO.

Forsamlingen møttes til sesjoner to ganger årlig i Paris. Den ble ledet av presidentkomiteen, som møttes jevnlig. I tillegg hadde forsamlingen følgende faste fagkomiteer: Politisk komité, Forsvarskomiteen, Teknologikomiteen, PR-komiteen, Budsjett- og administrasjonskomiteen og Komiteen for prosedyresp rsm l.

Som assosierte medlemmer deltok de fem norske representantene fullt ut under de to årlige sesjonene og i komit m tene, men hadde ikke stemmerett i plenum. De oppnevnte varamedlemmene deltok bare i hovedsesjonene og kunne ikke tre inn i fagkomiteene i de faste medlemmenes fravær.

Den norske delegasjonen besluttet under konstitueringsmøtet i 2009 å prioritere deltakelse i politisk komité. Bakgrunnen for dette var erkjennelsen av den særskilte betydningen denne komiteen hadde i forsamlingen. Følgelig deltok både delegasjonens leder og nestleder i denne komiteen.

Hovedspørsmål

Stortingets delegasjon til Den vesteuropeiske unions parlamentarikerforsamling deltok 9.–10. mai 2011 under forsamlingens sekstiende og siste sesjon i Palais d'Iéna i Paris. Møtet bar preg av at det var aller siste sesjon, og diskusjonen sentrerte seg rundt nedleggelsen av VEU, hvilke resultater organisasjonen kan vise til historisk sett og hvordan man skulle opprettholde den demokratiske kontrollen med EUs felles sikkerhets- og forsvarspolitik.

Den vesteuropeiske unions parlamentariske forsamling opphørte å eksistere den 30. juni 2011, etter at VEUs råd 31. mars 2010 vedtok å si opp den såkalte modifiserte Brussel-traktaten av 1954 og de forpliktelse som følger av denne. Den direkte årsaken til vedtaket var ikrafttreddelsen av Lisboa-traktaten og det faktum at Lisboa-traktaten dekker de forsvarspolitiske klausuler som tidligere har ligget i VEU.

Siden det ble kjent at forsamlingen skal legges ned, har det blitt arbeidet aktivt med å finne et alternativ til dagens forsamling. Dette ut fra argumentet om at det er behov for mellomstatlig kontroll med og oppfølging av EUs forsvars- og sikkerhetspolitikk. I henhold til Lisboa-traktaten skal EU-landenes parlamenter og Europaparlamentet i fellesskap vedta opprettelsen av et nytt organ.

De fleste som tok ordet under plenumsdebatten under det siste møtet uttrykte bekymring over at det ikke ville stå et parlamentarisk organ klart på områ-

det når VEU ble lagt ned, og mente at det var uheldig å vente til EU-landenes parlamentspresidentmøte i april 2012 med å fatte en beslutning om et nytt organ. Alle debattanter var negative til at Europaparlamentet skulle få for stor representasjon i den nye konferansen, og brukte argumentet om at forsvars- og sikkerhetspolitikk er nasjonale anliggender og derfor ikke skal defineres av Europaparlamentet. En rekke land understreket også viktigheten av at Norge og andre europeiske land utenfor EU får delta som observatører i den nye konferansen. Den norske delegasjonens innsats ble fremhevet av enkelte representanter, som understreket at Norge hadde satt viktige spørsmål som nordområdene og Arktis på dagsordenen.

Delegasjonsleder Gunvor Eldegard benyttet siste sesjon til å takke for det gode samarbeidet i VEUs parlamentarikerforsamling og at Norge gjennom forsamlingen hadde fått delta i drøftelsen av sikkerhetspolitiske spørsmål relevante for Norge og Europa som helhet. Hun vektla særlig betydningen av dialog om utfordringer i nordområdene og Arktis. Videre fremholdt Eldegard at det raskest mulig måtte etableres et nytt organ for demokratisk kontroll med europeisk sikkerhets- og forsvarspolitik, og hun gjentok Norges ønske om å delta i et slikt organ.

Møtet var ellers en hyllest til VEUs virke, og fire testamentariske rapporter ble presentert og vedtatt av forsamlingen. Operasjoner som var ledet av VEU, herunder minerydding i Den persiske gulf under Iran-Irak-krigen (1987–1988) og VEUs operasjoner i det tidligere Jugoslavia (1992–1996) og i Albania, ble fremhevet. Det ble vist til at VEU var forløperen til EUs egen sikkerhets- og forsvarspolitik og at nettopp VEU var arkitekten bak såkalte Petersberg-operasjoner.

Oslo, den 13. februar 2012

Gunvor Eldegard

delegasjonsleder